

Vse to pa ne zadošča, marveč mora tudi Turčija storiti svojo dolžnost ter izvršiti potrebne reforme. Silovitost in okrutnost ne more zboljšati razmer.

Kakor Turčija, morata pa tudi Srbija in Bolgarija na brzdi držati svoje turbulentne življe, sicer bi morali misliti, da sta ž njimi v sporazumljenju. Rumunija more biti izgled zdrave politike marsikateri mladi državi.

Balkanske države morejo računati na naše prijateljstvo in upamo, da ne napravijo zaupanja z nepremišljenimi in nevarnimi koraki.

To so najvažnejše misli iz obsežnih izvajanj grofa Goluchowskega. O ekspoziciji se je razvila obširnejša debata, v kateri so se poleg Čehov in Jugoslovanov oglasili tudi Poljaki proti trozvezi. In to je najznačilnejši moment, kajti s tem je sedaj pred vso Evropo posvedočeno, da slovanska večina avstrijskega cesarstva obsoja temelj vse zunanje politike te države.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Še vedno je vsa pozornost osredotočena na vprašanje, kako se poravna mej dunajsko in mej ogrsko vlado obstoječe nasprotje glede avtonomnega carinskega tarifa. Minolo soboto je imel na Dunaju cislitvanski ministrski svet sejo, v kateri je pretresal to zadevo. Uspeh te seje ni znan. V obče je zavladal nazor, da se ohrani carinsko jedinstvo mej Cislitvansko in mej Ogrsko in sicer že vsled tega, ker krona na noben način ne privoli v ločitev. S tem se strinja tudi mnenje, da odstopi Körberjevo ministrstvo, ako se ogrska vlada ne uda, ter da se potem nagodba ali zopet s § 14 uveljavi ali pa na poseben način izsili odobrenje državnega zbora. Čuje se pa tudi še drugo mnenje, da je namreč vse to nastopanje ministrskega predsednika Körberja zgolj finta; Körber ropota, da bi dunajski parlament spraval v zmoto, češ, kako krepko je vlada branila cislitvanske interese, in da bi potem mogel najmalenkostnejše odnehanje Madjarov predstaviti kot Bog zna kako veliko pridobitev.

Delegacijsko zborovanje. — Letos delata delegaciji že kar „per Dampf“. Finančni odsek avstrijske delegacije je vsa svoja dela že dokončal. Pri razpravi v vnanji politiki je govoril hrvatski delegat Vuković. Značilno je, da sta se minister grof Goluchowski in njegov zastopnik sekcijski šef Meesey upala tako grobo nastopiti proti Vukoviću, da kaj takega še ni bilo. In slovanski delegatje so to micno utaknili v žep! Proračun vojnega ministrstva je bil v štirih urah rešen! Celo 38 milijonov za nove topove je dovolila delegacija, ne da bi sploh vprašala, če je ta reforma potrebna in če jo davkoplačevalci morejo prenesti. In za prihodnje leto je obljubljeno že zopet novo zvišanje proračuna vojnega ministrstva in sicer tako, da se prihodnji proračun vojnega ministrstva v primeri s proračunom za l. 1901 zviša za okroglih 100 milijonov kron.

Nadžkof Stadler. — Oficijozno se poroča, da je sarajevski nadškof Stadler poklican ad audiendum verbum regium, to se pravi da je poklican k cesarju, da dobi ukor. Zgodi se to zaradi pisma, katerega je pisal v zadevi sv. Jeronima in v katerem je Madjare jako ostro napadal.

Ogrska. — V ogrskem državnem zboru so se te dni primerili napadi na krono. Kossuthova stranka je dolžila cesarja, da se v zadevi nagodbe in avtonomnega carinskega tarifa zavzema za Cislitvansko in zoper Ogrsko. Ministrski predsednik Szell je to zavračal kot popolnoma neresnično.

Srbija. — Kralj in kraljica potujeta meseca julija v Petrograd. V zvezi s tem potovanjem se razširja vest, da postane drugi sin črnogorskega kneza, princ Mirko srbski prestolonaslednik.

Rusija. — Menda je vendar nekaj resnice na tem, kar je tako pogostoma čitati v raznih inozemskih listih. V Rusiji vlada prav za prav revolucija. Že to, kar je zadnje dni ruska vlada sama razglasila o grozovitih kmetskih puntih, priča, da ima res opraviti z revolucijo in sicer s socialno revolucijo. Seveda so uspehi teh puntov le efemerni in se ni bati, da bi revolucija zmagala. Rusija ima dovolj moči, da zatre vsako revolucijo, ali že dejstvo samo, da se primerjajo taki panti, da je bilo v štirih okrajih razglasiti naglo sodbo, govori glasno dovolj! — Morilec ministra Sipjagina, dijak Balmašov, je bil obsojen na smrt. Čuje se, da ga car pomilosti. Balmašov je sorodnik generala Wanovskega, bivšega učnega ministra, ki je prav radi tega umora moral odstopiti.

Francija. — V nedeljo so se vršile ožje volitve za parlament. Njih izid je za vlado ugoden. Ministrstvo Waldeck-Rousseau se bo sicer najbrž umaknilo, novo ministrstvo bo radikalnosocialno in bo imelo zanesljivo protiklerikalno večino na svoji strani. Novo ministrstvo sestavi najbrž radikalec Bourgeois.

Portugalska. — V raznih krajih Portugalske so se primerile krvave revolte proti vladi. Prišlo je do velikih bojov. Vlada trdi, da je revolte že udušila. Če je to tudi resnično, se ne ve.

Vojna v južni Afriki. — Za dan 15. maja sklicani sestane burskih delegatov v svrhu sklepanja o mirovnih pogojih se je vršil. Buri so mnenja, da so angleška pogajanja le slepomišenje in družega nič. O izidu sestanka se še nič ne ve.



Obrtnija.

Važna prememba obrtnega reda.

Še tekom tekočega leta, namreč dne 15. avgusta, stopi končno v veljavo zakon, s katerim se spremenjata §§ 59. in 60. sedaj veljavnega obrtnega reda.

Boj za to premembo je trajal dolgo let in tudi v državnem zboru so se pojavila taka nasprotja, da je bila večkrat cela reforma v nevarnosti, dasi je bila od premembe rečenih paragrafov, ki se nanašata na agentiranje in krošnjarenje, nekako odvisna bodočnost raznih vrst trgovine in obrti.

Novi zakon, ki stopi meseca avgusta t. l. v veljavo, obsega naslednje določbe:

§ 59.

Iskanje naročil za blago po lastnikih obrtov in trgovinskih potovalcih.

Lastniki obrtov imajo pravico, da iščejo potujoč izven svojega kraja sami ali po pooblaščenih (trgovinskih potovalcih), ki so opremljeni z uradnimi izkaznicami in so v njih službi, naročil za blago pri trgovcih, tvorničarjih, obrtnikih, sploh pri takih osebah, ki potrebujejo v svojem opravljenem obratu blaga ponujane vrste; pri tem pa ne smejo, razen na semnjih, jemati s seboj blaga za prodajo, temuč samo vzorce.

Iskati naročil za blago pri osebah, pri katerih se dotično blago ne uporablja v njih opravljenem

obratu, je lastnikom obrtov ali njih pooblaščenec glede spečavanja kolonijalnega, specerijskega in materialnega blaga v stanovišču ter tudi zunaj stanovišča brezpogojno prepovedano; glede drugega blaga je dovoljeno, iskati naročil zunaj stanovišča pri omenjenih osebah samo v posameznih primerih na izrečen, pismeno na določeno blago glaseč se poziv, naslovljen na lastnika obrta.

Trgovinski minister pa je pooblaščen, v ozira vrednih primerih, poprašavši trgovinsko in obrtno zbornico in udeležene zadruga, za določeno blago ali določene okraje ali pa za posamezne obrte ukazoma dopustiti iskanje naročil za blago pri osebah, omenjenih v odstavku 2., tudi brez tega poziva.

§ 59. a)

Izdelovalci ur, zlatnine in srebrnine, veletržci s temi rečmi, potem trgovci z biseri in dragimi kameni in pa njih neposredni službeni pooblaščenec imajo, ako je stanovišče dotičnega obrta v domačih deželah, pravico, na svojih opravičnih potovanjih jemati s seboj za prodajo ne samo vzorce, temuč prodajno blago samo, ako je po njih svojstvu prodaja po vzorcu izključena, vender z omejitvijo, da se sme to blago oddajati samo tistim, ki ga imajo pravico zopet prodajati.

§ 59. b)

O vsebini in izdajanju izkaznic, določenih za trgovske potovalce, se izdajo potrebna določila ukazoma, doprašavši trgovinske in obrtne zbornice.

Zaprosila za te izkaznice je rešiti najdalje v osmih dneh in se smejo zavriniti samo iz razlogov, določenih v zadevnem ukazu.

Ukazoma se nadalje določi, v koliko potrebujejo v § 59. a) omenjene osebe posebnih izkaznic pristojnega puncevalnega urada.

§ 59. c)

Iskanje naročil za blago po samostojnih trgovinskih agentih.

Trgovinski agenti, ki niso v službi kakega obrtnika, morajo svoj opravični obrat prigrasiti po § 11.

Oni smejo v § 59., odstavku 1. oznamenjenim osebam predlagati vzorce predmetov, ki se uporabljajo v njih opravičnem obratu, da se napelje kupčija, jim sporočati cene blaga in sprejemati od njih naročila na predmete omenjene vrste.

Trgovinskim agentom ni dovoljeno, razen svojih vzorcev jemati s seboj še blago, prodajati vzorce ali blago za svoj račun in začenjati agencijska opravila z drugimi osebami nego s takimi, v katerih opravičnem obratu se uporablja blago ponujane vrste.

Trgovinski agenti, ki vrše svoje opravilo potujoč, ne smejo imeti svojih zalog blaga ali skladišč.

Vzorce mora pooblastilec agenta oznameniti za vzorce.

§ 59. d)

Spečavanje tiskovin.

Za spečavanje tiskovin in nabiranje predplačnikov ali naročnikov ne veljajo določila §§ 59., 59. b) in 59. c); za to veljajo zgolj v tiskovnem zakonu dani posebni predpisi.

§ 59. e)

Inozemski trgovinski potovalci.

Trgovinski potovalci, ki zastopajo inozemska industrijska, obrtna in trgovinska podjetja, so podvrženi tudi spredaj navedenim določilom, ako so po vsakokrat veljajočih trgovinskih pogodbah pripuščeni za opravljanje poslov v tuzemstvu; v § 59. b), odstavku 1. omenjenih izkaznic ne potrebujejo tisti trgovinski potovalci in samostojni agenti, ki so že izkazani z obrtno izkaznico, omenjeno v trgovinskih pogodbah.

§ 60.

Prodajanje blaga od kraja do kraja.

Prodajati blago od kraja do kraja, razen na semnjih, in nositi ga okoli ter ponujati od hiše do hiše smejo samo osebe, ki so za to upravičene po zakonu o krošnjarstvu.

Ta omejitev pa ne velja za pridelke kmetijstva in gozdarstva, ki služijo vsakdanji rabi, kakor mleko, jajca, sadje, zelenjad, sveže cvetlice, sirovo maslo, perutnina in drva, nadalje za naravne slatine, ako te reči od hiše do hiše ali na cesti prodajajo pridelovalci ali prejemniki njih ukazil ali upravičeni trgovci.

Opojne pijače in kis so izvzeti od prometnih olajšav, dovoljenih s spredaj navedenimi določili.

V posameznih občinah lahko to prodajanje prepove iz zdravstvenih ali tržnih policijskih ozirav politično deželno oblastvo po predlogu občinskega zastopa, ki mora poprašati udeležene obrtne zadruga, za določene predmete in za določen čas, eventualno za določene dele občine.

V posebnega ozira vrednih primerih lahko obrtno oblastvo, doprašavši dotične zadruga, vsakokrat za dobo treh let in do preklica dovoli v njegovem okraju prebivajočim manjšim obrtnikom, prodajati lastne izdelke v občini stanovišča svojega obrta od hiše do hiše, da bolje uspevajo. V ta namen se izdajo posebne uradne izkaznice. Za enega obrtnika se izda samo ena izkaznica, ki pa se lahko glasi hkratu na določene ude rodbine ali na kakega namestnika, ki se imenuje naprej.

§ 60. a)

Prodajanje kruha in drugačnega pekovskega blaga od hiše do hiše ali na cesti je prepovedano, izvzemši primere, omenjene v § 60., odstavku 1. in 5. Dostavljanje kruha in drugega pekovskega blaga pekovim naročnikom je dopuščeno samo na naročilo po njem samem, po udih njegove družine in po njegovih pomožnih delavcih.

§ 60. b)

Uporabljati otroke pod štirinajstimi leti za prodajanje, omenjeno v §§ 60. in 60. a), je prepovedano; uporabljanje ženskih oseb pred osemnajstimi leti v ta namen lahko omeji ali prepove obrtno oblastvo.



Boj rujavemu hrošču.

Narava se probuja in oživlja, pomlad z vso svojo lepoto je pred durmi. Kamor se ozremo po tej božji zemlji, povsod vidimo zeleneti travnike, gozdovi dobivajo novo obleko, pridni poljedelec orje in seje, po vinogradih se sliši veselo petje delavcev.

Pa dragi bralec, vem, da boš poprašal, kako je to, da se je vse imenovalo, le sadovnikov ni nihče omenil. In vendar je tam najlepše. Da, najlepše je! Vse je v cvetu, vse je odeto v belo obleko. Toda sedaj sva opazovala vso to krasoto od daleč. Stopiva bližje, oglejva sista ali oni sadovnjak. In sedaj se najinim očem odpre nekaj groznega. Vse polno je nekega rujavega mrčesa, kateremu so dali ime rujavi ali majnikov hrošč, to zato, ker je res rujav in se prikaže koncu aprila in v začetku maja. Ne bom tukaj opisoval, kakšen je, naj se toraj čitatelj sam blagovoli potruditi in naj si ga ogleda. — Škoda, ki jo doprinaša rujavi hrošč, je očitna. On uniči cvetje in listje, in tako pripravi sadjerejca, da ne dobi samo nič sadja, temveč, da tudi drevo kolikor toliko oslabi. Kakor potrebuje človek pljuč, da more dihati v se zrak, in ker brez tega ne more živeti, tako potrebuje tudi drevo listja, ki je, kakor človeku pljuča. Ker tedaj rujavi hrošč uniči listje, ne more tudi sadje lepo dozoreti, ker ne dobiva dovolj organskih snovi. To je na kratko škoda, katero doprinaša sadnemu drevju, in cenjeni čitatelj bo gotovo razvidel, da ni malenkostna, kakor trdijo nekateri. — Ako hočemo tedaj, da bomo imeli jeseni obilo lepega in dobro dozorelega sadja, pokončujmo ta mrčes takoj od začetka. Najbolje je v jutro, ko je še rosa, da ne more leteti, ker so mu otrpnile v hladnem majnikovem jutru krila. Pogrnmimo pod drevo, kjer mislimo otepati hrošča, dovolj veliko rjuho, potem potresimo na lahko drevo, tako da padajo hrošči na njo. Potem gremo k drugemu drevesu in tako naprej, dokler nismo pri koncu. Nato zagrnimo lepo skupaj in potisnimo vse skup v vrelo vodo, katero je pridna gospodinja tačas pripravila. Mrtve hrošče lahko pomečemo perutnini, ali pa je vržemo na mešanec ali kompost, za kar so posebno priporočljivi, ker so bogati na dušiku. — S tem, da smo tako obirali hrošče, pokončali smo tudi mnogo ogrcev, katere poljedelec dobro pozna kot velike škodljivce na polju; tudi v vinogradu, na vrtu in travniku delajo veliko škodo. — Ker je letošnje hroščevo leto,

bomo imeli pred njimi tri leta mir, ker se v tolikem številu prikažejo le vsako četrto leto. Da pa se jih še tedaj obranimo, pokončujmo pridno ogrce, posebno tedaj, ko orjemo; ne preganjajmo ubogega krta, kateri jih mnogo pokonča, dasiravno nam njegove krtine niso ljube.

Ivan Vuk.



Črni kirasirji.

Češki spisal V. Beneš-Třebizský. — Poslovenil D. Př.

(Konec.)

A kozaki so imeli v prsih mesto srca kamen in v glavah mesto usmiljenja maščevanje nad Poljaki. Zaman se jim je vrgla Marica pred noge, zaman je zakrivala siromaka in se stavljala med njega in kozake.

Molajci so jo odrinili, a v tem trenutku bi bili pustili i vodko, ker so vedeli o tem jetniku, da je iz rodu, katerega je proklel beli car do slednjega kolena. Kozak je bil vselej pripravljen dati za carja neumrjočo dušo, a za Poljaka se zapisati hudiču.

„To ni Francoz! To je Leh, prijatelj! Hlapčevski Leh!“ so se vzpodbujali kozaki, da jim je stopil znoj na čelo.

„In častnik Napoleonove garde in obračal slednjič oči v devo pri durih, hitreje in hitreje je dihal, raz obraz mu je tekla kri kakor potok, in kakor reka iz ranjene roke — —

Kozaki so ob zori odšli.

Poleg mladeniča je klečala deva in mu izpirala rane.

„Tvoj oče — —“

Siromak je hotel nekaj povedati, a ni mogel. Revež se je hotel dvigniti, iz nova mu je siknila kri iz levice, klesnil je nazaj in — poslednjič dihnul. In predno se je vrnil župan s sejma, so pokopali bičana pri križu. Niti groba mi ni nihče pokropil, a „očenaš“ molila je zanj na vsem svetu le — županova Marica“.

* * *

Francoški orli si niso več opomogli. Krila, porazana pri Lipskem in pri Hlumu, jim nikdar več niso vzrasla. Saske ravnine so se napile krvi slavnih gard. Hitro so se vrnil polki na Češko v svoja stara mesta, toda jako razredčeni so bili, rekel bi, da so se vračali samo ostanki iz boja.

A „črni kirasirji“ se niso vrnil. Nov polk so ustvarili, toda ta ni bil za las podoben nekdanjemu, bil je podoben drugim polkom, kakor jajce jajcu. Samo vest o nekdanjih kirasirjih, ki so ostali pri Hlumu in pri Lipskem, jim ni mogla pridobiti prijaznosti pri ljudeh.